

Karpatský dohovor a ochrana krajiny

Zlatica Csontos-Šimoňáková
Ministerstvo životného prostredia SR
Ján Kadlečík
Štátna ochrana prírody SR

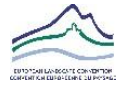

XXII. ROČNÍK KONFERENCIE, KRAJINA – ČLOVEK – KULTÚRA 2018
„Od krajiny ku kultúre“
3. mája 2018, Banská Bystrica

Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát – Karpatský dohovor

- podpísaný v roku 2003 v Kyjeve na Ukrajine.
- podpísalo ho 7 štátov – CZ, HU, PL, RO, SK, Srb a UA, ktoré sú jeho zmluvnými stranami

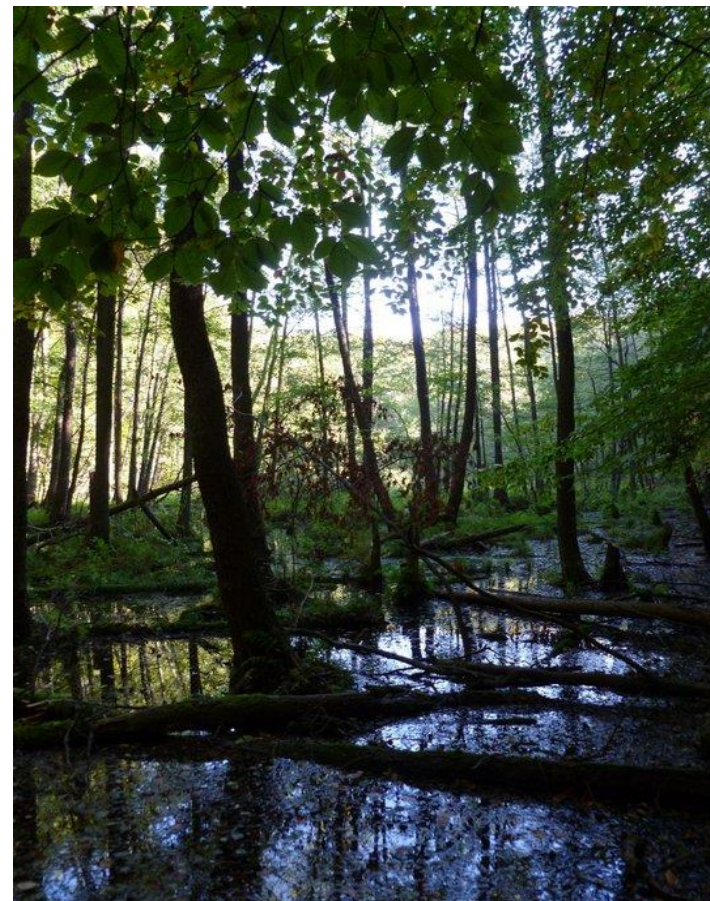
<http://www.carpathianconvention.org/>

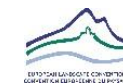

Karpatský dohovor vytvára viacúrovňový riadiaci a koordinačný mechanizmus pokrývajúci celú karpatskú oblasť a popri Alpskom dohovore je druhým sub-regionálnym dohovorom na ochranu horského regiónu na svete

Zmluvné strany sa podpisom dohovoru zaviazali uplatňovať komplexnú stratégiu a spolupracovať v oblasti ochrany a trvalo udržateľného rozvoja Karpát s cieľom zlepšiť okrem iného kvalitu života, posilniť miestne hospodárstvo a komunity, ako aj ochranu prírodných hodnôt a kultúrneho dedičstva

Protokol o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinnej diverzity

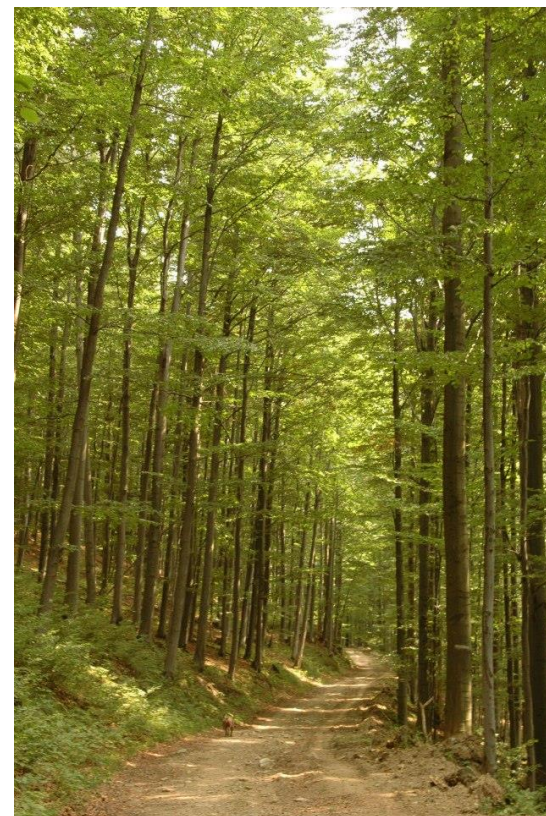
- cieľom je zmierniť ohrozenie biologickej a krajinnej diverzity Karpát a presadzovať trvalo udržateľné využívanie ich prírodných zdrojov

Protokol o trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov

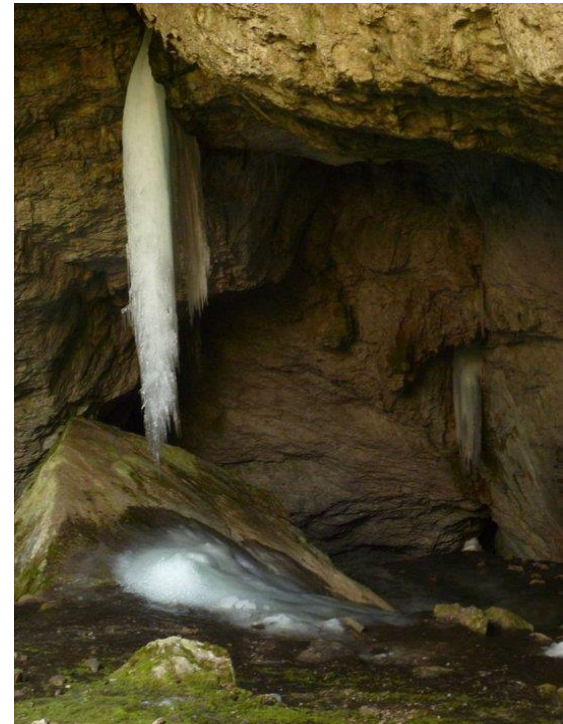
– cieľom je podporovať trvalo udržateľné obhospodarovanie a ochranu karpatských lesov na prospech súčasnej a budúcich generácií a zvyšovať povedomie o množstve funkcií lesov a úžitkoch vyplývajúcich z trvalo udržateľného obhospodarovania lesov v Karpatoch, a to najmä s ohľadom na prírodné zásoby uhlíka, zásobovanie vodou a biodiverzitu, ako aj na príspevok k rozvoju vidieka.

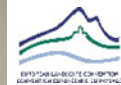
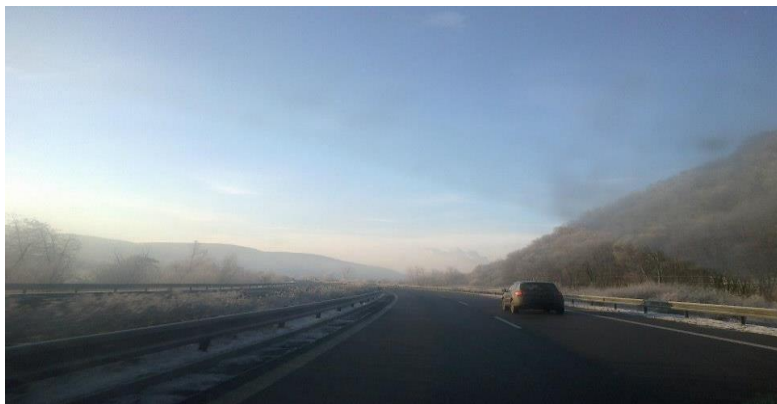

Protokol o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu

- cieľom je podporovať a uľahčovať spoluprácu zmluvných strán pri rozvoji trvalo udržateľného cestovného ruchu v Karpatoch v prospech súčasnej generácie a budúcich generácií s cieľom maximalizovať prínosy cestovného ruchu pre biodiverzitu, ekosystémy a hospodársky a sociálny rozvoj, ako aj prínosy biodiverzity k cestovnému ruchu a hospodárskemu a sociálnemu rozvoju, pri súčasnom zmiernení nepriaznivých ekologických, environmentálnych a sociálno-ekonomických vplyvov cestovného ruchu.

Protokol o trvalo udržateľnej doprave

- cieľom je podrobnejšie nastaviť kroky, ktoré jednotlivé štáty podniknú v oblasti trvalo udržateľnej dopravy pri minimalizovaní a kompenzovaní negatívnych vplyvov. Slovensko sa napríklad zaviazalo, že spraví všetko pre minimalizáciu nepriaznivých vplyvov na zdravie obyvateľov miestnych obcí v oblasti cestnej dopravy. V oblasti železníc je zámerom Slovenska prijať opatrenia, ktoré zabezpečia presun diaľkovej prepravy nákladu a cestujúcich na železnicu, ak to bude uskutočniteľné.

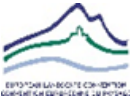

Protokol o trvalo udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka

– cieľom je harmonizácia a koordinácia úsilia o integrované hospodárenie so zdrojmi krajiny, ktoré posilňujú integráciu environmentálnych záujmov do poľnohospodárskej politiky a súčasne zlepšujú kvalitu života, posilňujú miestne hospodárstvo a spoločenstvá a zachovávajú prírodné hodnoty a kultúrne dedičstvo. Medzi zmluvnými stranami protokolu bude prebiehať výmena informácií a skúseností, čím sa zefektívni implementácia protokolu.

Protokol o kultúrnom dedičstve a tradičných znalostiach

– cieľom protokolu bude zachovanie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičných znalostí v Karpatskom regióne.

Článok o zmene klímy v Karpatskom dohovore

Vzhľadom na zraniteľnosť nestabilných horských ekosystémov a zmenu klímy, ktorej sú hlavné hospodárske odvetvia a horské komunity vystavené, ako aj kľúčovú funkciu, ktorú hory majú vo vzťahu k ostatným geografickým oblastiam, zmluvné strany budú:

- presadzovať postupy zamerané na zmiernenie zmeny klímy vo všetkých odvetviach, na ktoré sa dohovor vzťahuje, pri súčasnom zohľadnení ich vzájomnej interakcie,
- presadzovať postupy zamerané na prispôsobovanie sa dôsledkom zmeny klímy prostredníctvom podpory spolupráce v oblasti vedy a výskumu, medziodvetvovej integrácie, medzinárodnej spolupráce, zvyšovania informovanosti, zapájania verejnosti a spolupráce všetkých zainteresovaných strán, ako aj prostredníctvom podporovania miestnych procesov plánovania adaptácie a realizácie jednotlivých krokov, predovšetkým v tých oblastiach a sektoroch, ktoré sú najviac zraniteľné,
- prijímať komplexné opatrenia na zníženie rizík a minimalizáciu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy, a to predovšetkým tých, ktoré súvisia s výskytom extrémnych prejavov počasia.

Protokol o biodiverzite

Prijatý **Strategický akčný plán** pre implementáciu Protokolu

• 15 cieľov – aj ochrana a obnova krajiny

1. Harmonizácia politík a stratégií a integrovanie do iných sektorových politík

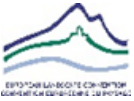
2. Ochrana, udržiavanie, revitalizácia a trvalo udržateľné využívanie prírodných a polo-prírodných biotopov

3. Ochrana a udržateľné využívanie druhov flóry a fauny, ochrana ohrozených druhov, vrátane endemických druhov a veľkých šeliem Karpát

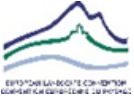
4. Kontinuita a konektivita prírodných a polo-prírodných biotopov; ekologická sieť v Karpatoch; zlepšovanie ochrany a udržateľného manažmentu v chránených územiach a mimo chránených území

5. Prevencia introdukcie invázných nepôvodných druhov a/alebo geneticky modifikovaných organizmov ohrozujúcich ekosystémy, biotopy alebo druhy, ich kontrola alebo eradikácia

6. Podpora spolupráce v rámci Karpatskej sústavy chránených území

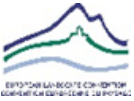
Protokol o biodiverzite

Strategický akčný plán (pokračovanie)

7. Vypracovanie a implementácia plánov starostlivosti alebo ochranných opatrení
8. Konzultácia, harmonizácia a koordinácia vykonaných opatrení v prihraničných územiach
9. Vypracovanie kompatibilného monitorovacieho systému a spoločného informačného systému
10. Koordinácia vedeckého výskumu
11. Zabezpečenie implementácie Strategického akčného plánu
12. Prevencia environmentálnych škôd
13. Medzinárodná spolupráca
14. **Zohľadnenie tradičných znalostí a postupov** – hlavne tradičné využívanie územia a krajiny, a spôsoby obhospodarovania krajiny, využívanie a ochrana miestnych plemien domácich zvierat a odrôd pestovaných rastlín
15. Výchova, vzdelávanie, informácie a povedomie verejnosti

Protokol o biodiverzite

Karpatská sústava chránených území CNPA

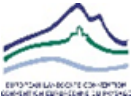

- Strednodobá stratégia (2011)
- Zahŕňa aj
 1. Rozvoj spolupráce pri ochrane, obnove prírody a udržateľnom využívaní prírodných zdrojov, ochranu a propagáciu kultúrneho dedičstva Karpát
 2. Podporu udržateľnej existencie a živobytia a udržateľného rozvoja Karpát
 3. Implementáciu príslušných ustanovení Protokolu o biodiverzite
- Memorandum o spolupráci medzi Alpskou sústavou chránených území ALPARC, DANUBEPARKS a CNPA (2016) – najmä spolupráca a spoločné projekty v oblasti ochrany a obnovy ekologickej konektivity

Karpatská iniciatíva pre mokrade CWI

Protokol o biodiverzite

Projekty

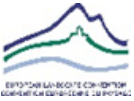
- Integrovaný manažment biologickej a krajinnej diverzity pre trvalo udržateľný regionálny rozvoj a ekologickú konektivitu v Karpatoch – BioREGIO Carpathians (program Juhoýchodná Európa, 2009-2014)

- Obnova a manažment ekologických koridorov v horách ako zelená infraštruktúra v povodí Dunaja - ConnectGREEN – zameraný na identifikáciu a manažment ekologických koridorov v kontexte priestorového plánovania v Dunajsko-karpatskej oblasti; zahŕňa vypracovanie stratégie pre identifikáciu, ochranu a manažment ekologických koridorov v krajine so zameraním na potreby veľkých šeliem v karpatskom regióne

(predložený v 2. kole INTERREG DTP – pravdepodobne schválený od pol. roka 2018)

Protokol o biodiverzite

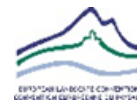

4. zasadnutie zmluvných strán COP4 (rezolúcia COP4/1) (2014)

- *Podporuje* spoluprácu s Európskym dohovorom o krajine a *odporúča* Pracovnej skupine pre biologickú a krajinnú diverzitu usmerňovať a koordinovať implementáciu Karpatského dohovoru v tejto oblasti, ako aj príslušných ustanovení Protokolu o biodiverzite a *žiada* Sekretariát koordinovať tento proces.

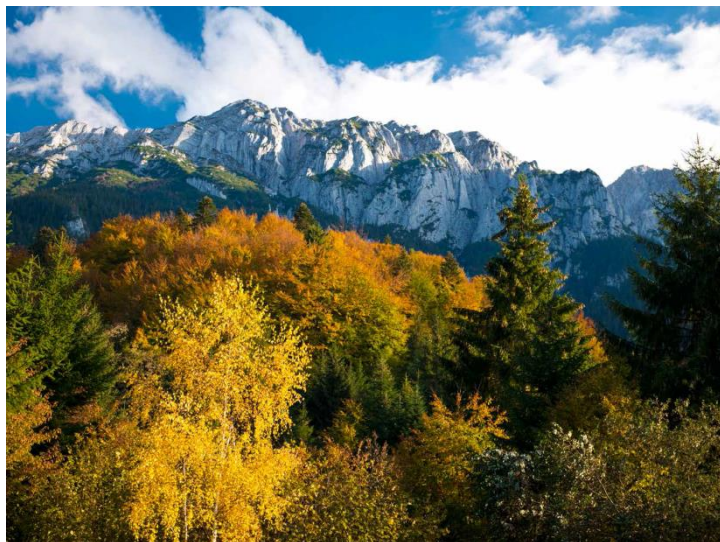

Protokol o lesoch

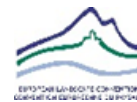

Priority

- dokončenie inventarizácie pralesov v Karpatoch
- spolupráca na typológii prírodných lesov
- spracovanie návrhu dobrovoľných smerníc pre opatrenia zjednocujúce metodológie pre trvalo udržateľné obhospodarovanie prírodných lesov v karpatskom regióne
- vykonanie urgentných a účinných opatrení na riešenie problémov nelegálnej ťažby

Protokol o trvalo udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka

Priority

- prístupenie k protokolu, vykonanie krokov na jeho implementáciu

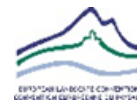
Ciele a princípy Protokolu

- udržiavať tradičné obhospodarovanie krajiny udržateľným spôsobom

Piatra Craiului National Park, Romania

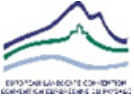
Protokol o trvalo udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka

Spolupráca napr. pri

- podpore udržateľných a/alebo extenzívnych agro-environmentálnych postupov, spôsobov obhospodarovania a organickej produkcie na ochranu biologickej diverzity a **rozmanitosti tradičnej kultúrnej krajiny**, prírodných a polo-prírodných biotopov, vrátane travinných biotopov a chránených území
- podpore ochrany a udržateľného využívania genetických zdrojov pre výživu a poľnohospodárstvo, miestnych plemien domácich zvierat, odrôd pestovaných rastlín a divých príbuzných plodín
- implementácii opatrení na zachovanie a propagáciu **tradičných spôsobov hospodárenia** a súvisiacich tradičných znalostí
- podpore miestnych producentov, miestnych trhov, udržateľnej produkcie potravín malého rozsahu.
- zlepšení **ochrany tradičnej vidieckej architektúry, infraštruktúry a vidieckeho umenia a výrobkov**

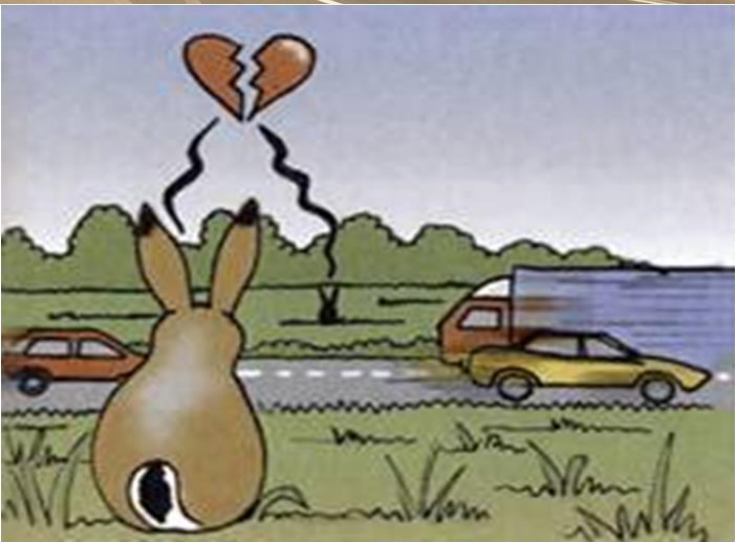
Protokol o trvalo udržateľnej doprave

Cieľom je spolupráca o.i. v oblastiach

- Zohľadňovanie špecifík horského prostredia pri plánovaní dopravy
- Zabrániť fragmentácii prírodných a polo-prírodných biotopov spôsobenej všetkými spôsobmi dopravy a súvisiacou infraštruktúrou
- Rozvoj a propagácia environmentálne vhodných modelov a systémov dopravy, osobitne v environmentálne citlivých oblastiach
- Plánovanie trvalo udržateľnej dopravy

„Integrované plánovanie rozvoja dopravy a zelenej infraštruktúry v dunajsko-karpatskom regióne s ohľadom na potreby ľudí a prírody“

Zahŕňa vypracovanie návrhu Strategického akčného plánu pre implementáciu Protokolu o trvalo udržateľnej doprave

Dunajský nadnárodný program (2017-2019)

Konferencia „Plánovanie trvalo udržateľnej dopravy v Karpatoch. Posledný vývoj a ďalšie kroky“ (Bratislava, 5.-6.9.2018)

Ďakujeme vám za vašu pozornosť

